

KALENDARIUM HISTORII ŻERNIK cd.

1901 r.

Wybudowanie kaplicy ewangelickiej

1908 r.

Żerniki zamieszkuje 1299 mieszkańców (wg. Schlesisches Ortschaftsverzeichnis); istnieje znana ze swej skuteczności Ochotnicza Straż Pożarna

1909 r.

Zamieszkanie na stałe w Żernikach policjanta w celu zapewnienia lepszego bezpieczeństwa

1914-1918

Pierwsza Wojna Światowa i jej konsekwencje: pobór do armii, ofiary, bieda, wzrost cen, głód; wzrost nastrojów antywojennych, demonstracje, strajki, krytyka władz, wzrost nastrojów propolskich; w Żernikach oddano na Wojciecha Korfanteo 130 głosów, a na kandydata niemieckiego 46; do rady gminnej z Żernik weszło 7 Polaków na 9

1918 -1921

Okres powstańczo–plebiscytowy; w Żernikach działają organizacje polskie (Związek Harcerstwa Polskiego, Towarzystwo Śpiewacze „Jutrzenka”, Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół”), których członkowie biorą często czynny udział w II i III powstaniu śląskim (blokada miasta i walki w powiecie gliwicko-toszeckim pod dowództwem Stanisława Mastalerza; ginie Józef Mrozek pochowany na żernickim cmentarzu (cmentarz założono w 1912 r.); podczas gdy plebiscyt w Gliwicach wygrali Niemcy (78,7%), to w powiecie Polacy (86,3%); w Żernikach oddano 387 głosów za Niemcami oraz 760 za Polską

1921 r.

Gliwice i Żerniki znalazły się po niemieckiej stronie podzielonego Górnego Śląska (granica przebiegała niedaleko); gwarancje praw kulturalno–oświatowych dla mniejszości polskiej; w Żernikach działają ZHP, Tow. „Jutrzenka”, oddział Związku Polaków w Niemczech, szkoły mniejszościowe (także w Szalszy)

1924 r.

Komuniści odnoszą wielki sukces w wyborach parlamentarnych; w Żernikach 75% głosów na listę komunistyczną i polską

1926 r.

1 sierpnia odsłonięto pomnik ofiar I wojny światowej (przy ul. Kurpiowskiej); znalazły się na nim nazwiska 66 osób poległych z Żernik

1927 r.

Żerniki jako dzielnica zostały włączone do Gliwic; następowała rozbudowa, elektryfikacja, wyasfaltowanie drogi, poprowadzenie linii autobusowej

1931 r.

6 września poświęcenie wybudowanego w Żernikach kościoła Jana Chrzciciela; ziemię kupiono z zabudowaniami folwarcznymi od hrabiego Groelinga; kościół wybudowano ze stodoły a plebanię ze spichlerza; proboszczem został ksiądz Maksymilian Beigel były wikary z Mikulczyc; 3000 wiernych; działa prężnie chór kościelny; ; do połowy 1939 roku odbywały się nabożeństwa po niemiecku i polsku

1933 r.

Początek władzy Hitlera i wprowadzanie zarządzeń ograniczających swobody demokratyczne i prawa mniejszości; w Żernikach i Szałszy zlikwidowano szkoły mniejszościowe; odtąd mogły się odbywać tylko kursy

1935 r.

Wybudowanie w Żernikach wzorcowego osiedla robotniczego na terenach wykupionych od hrabiego von Gröling (147 domków po 40,5m kw. z elektrycznością i wodą); oddano do użytku przedszkole;

1936 r.

Władze zmieniają Żernikom nazwę na Gröling; rozbudowano szkołę by pomieściła dzieci mieszkańców nowego osiedla

1938 r.

Obchodzono 25 kapłaństwa proboszcza Beigla; do połowy 1939 roku odbywały się nabożeństwa po niemiecku i polsku

1939 r.

Wybuch II wojny poprzedzony prowokacją w pobliskiej radiostacji gliwickiej; uwięziono polskich działaczy, innych pozwalano z pracy, rozwiązano polskie organizacje; nastąpił obowiązkowy wpis na niemiecką listę narodowościową;

1939 - 1945 r.

Realia wojny (werbunek do armii, braki kadrowe w zakładach, zatrudnianie robotników przymusowych, jeńców i więźniów obozów koncentracyjnych, bieda); w 1944 roku był w Szałszy obóz dla jeńców radzieckich; odprawiano mniej nabożeństw z powodu powołania wielu mężczyzn do wojska
I niebezpieczeństwa nalotów alianckich (ostatnie 15 stycznia 1945); na wojnie zginęło około 100 parafian

1945 r.

Wkroczenie Sowietów od strony Szobiszowic; pospieszna ewakuacja; bezprawia Rosjan (rozstrzelano 9 mieszkańców Żernik; rabunki, podpalanie, gwałty); Wybuch spowodowany wystrzałem Rosjan na wiwat (8 V) i trafieniem w skład amunicji; zniszczenia przy Tarnogórskiej 200-202; 9 ofiar cywilów.

Wywożenie mężczyzn w głąb Rosji (co najmniej 9 z Żernik) Wkroczenie polskiej administracji, osiedlanie się polskich repatriantów.

Składanie wniosków weryfikacyjnych o uznanie narodowości polskiej i tzw. deklaracji wierności; w przeciwnym razie wysiedlenie,

23 IV 1945r.

zaczęła działać polska szkoła; 451 dzieci (50 % władało j. polskim)

Nastąpiło likwidowanie śladów niemieckiej kultury, polonizowanie nazwisk, zmiana nazw (powrót do nazwy Żerniki)

Wznowienie nabożeństw w kościele; po śmierci M. Beigla proboszczem został Franciszek Herman (1949-1958) pochodzący z kresów wschodnich

1945-1989

Lata życia mieszkańców Żernik w warunkach Polski Ludowej ze swymi negatywami (np.: upaństwowienie gospodarki, zlikwidowanie prywatnej inicjatywy, samorządności, pozostawienie tylko małych gospodarstw w rękach prywatnych, promowanie członków partii, indoktrynacja w szkołach i mediach, ograniczanie kontaktów z krewnymi i znajomymi w Niemczech, odmowy wobec podań o zgodę na stały wyjazd do Niemiec, negatywne poczynania wobec Kościoła i religijności mieszkańców) i pozytywami

(możliwości kształcenia dzieci, awansu społecznego, zatrudnienia w licznych zakładach i instytucjach, dostępu do dóbr kultury).

Mała liczba mieszkańców utrzymujących się wyłącznie z rolnictwa, a wzrastała liczba chłopo–robotników. Ta sytuacja i zaplecze rolnicze Żernik pozwalało mieszkańcom lepiej radzić sobie w okresach trudności rynkowych i braków artykułów żywnościowych w sklepach. Wiele rodzin miało wsparcie materialne ze strony krewnych z RFN.

Wśród pokolenia urodzonego po wojnie narastało zjawisko małżeństw mieszanych, co było czynnikiem zmniejszania dystansu między ludnością o różnych korzeniach. Czynnikiem sprzyjającym zrozumieniu było angażowanie się w życie Kościoła mieszkańców Żernik. Proboszczem w latach (1958-1987) był Ludwik Buczkowski pochodzący z kresów wschodnich

Od lat 70 tych następują znaczne zmiany ludnościowe (legalne wyjazdy rodzin do Niemiec i osiedlenie się nowych właścicieli) i początek nowego zagospodarowywania Żernik w związku z przeznaczeniem terenów pod zabudowę domków jednorodzinnych (jako pierwsze powstało na przełomie lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych osiedle domków jednorodzinnych pracowników Politechniki Śląskiej). Miejscowość na dobre straciła charakter typowo rolniczy

1987 r.

Administratorem, a następnie proboszczem parafii zostaje Antoni Rzeszutko (urodzony w 1955r. W Głuchołazach; pochodzi z parafii Nowy Las w opolskim); kierował remontem kościoła, budową domu parafialnego udostępniając go ludności, dbając o modernizację obiektów parafialnych

1998 r.

23 listopada zmarł ksiądz emeryt, dziekan honorowy, ks. Ludwik Buczkowski i pochowany został obok krzyża na żernickim cmentarzu

Przemiany po **1989** roku korzystnie wpływają na dalszy rozwój dzielnicy, zaangażowanie i gospodarczą aktywność mieszkańców. Działają organizacje społeczne, samorządowe (np.: Rada Osiedla , Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne Żerniki, organizacja mniejszości niemieckiej, rada parafialna kierująca między innymi organizacją festynów, Caritas). W Żernikach przybywa domów i nowych mieszkańców. Nie pozostanie to bez wpływu na przyszłe oblicze dzielnicy.